

«ایران» از وضعیت بازار پوشاک و صنعت نساجی گزارش می دهد

جدال لباس ایرانی با استوک‌های ارزان

مدیرکل دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صمت از ۸ راهبردی این وزارتخانه برای توسعه صنعت پوشاک رونمایی کرد

تکس ایران

گزارش

بمانجان ندیمی گروه اقتصادی

دستفروش میدان هفت تیر می گوید: «خانوم همه جنس هامون خارجه؛ حتی مارک هم بهش آویزونه . کجا می تونی جنس خارجی رو ۱۹۵ تومن بخری؟ پلپورها رو ببین . همشون ۲۹۰ تومن . نبری ضرر کردی .»
لهجه‌اش کردی است. به دستفروش دیگری در پیاده‌رو اشاره می کند و می گوید: «اونجا هم مال خودمانه . خواستی داشته باشن . ولی نو هستن .»
ارزون تره فقط ممکنه سازه‌هاش خیلی کوچیک باشن و به کم ایراد داشته باشن . ولی نو هستن .»
راست می گفتن . جنس هایش خارجی بود و حتی مارکش هم بهش آویزان بود . سه رکال داشت که لباس‌ها با سایزهای مختلف و مدل‌های متنوع طوری به آنها آویزان شده بود که نمی توانستیم مدل‌ها را به راحتی ورق بزنم و ببینم . قیمتش واقعاً شگفت انگیز بود و هر عابره پیاده‌ای را وسوسه می‌کرد .
مشتري‌های زیادی هم داشت . کمی آن طرف‌تر ، دستفروش دیگری بود که لباس هایش ایرانی بود و قیمت هایش تقریباً ۲ یا ۳ برابر دستفروش‌اش وارد می کنیم . البته نفر مشغول دیدن لباس‌های او بودند . از دستفروش اولی که لباس های خارجی را بسطا کرده بود در مورد لباس‌ها و قیمت‌های پاییی که دارد ، پرسیدم . پاسخ‌هایش جالب بود . او گفت: «ما لباس‌ها را از مرز عراق به صورت کیسه‌ای وارد می کنیم . البته قبل از آن هم عده‌ای این لباس‌ها را از ترکیه به عراق می‌آوردن . آنجا لباس‌ها را جدا و بسته‌بندی می کنند . اینها لباس‌های استوک هستند . بعضی‌ها فکر می‌کنند این لباس‌ها دست دوم هستند ؛ ولی اینطور نیست . شما ببینید لباس‌های ما هیچ کدام تکراری نیستند . مثلاً از یک لباس چند سایز نداریم . فقط یک سایز و یک عدد است . استوک به همین لباس می گویند . یعنی یا تک‌سایز مانده ، یا تک‌رنگ مانده یا در کارخانه یک مشکل ظریف دوختی دارد . البته بعضی‌ها هم از نظر مد کمی قدیمی تر هستند

و بعضی‌ها هم کمی کیفیتشان پایین است . ولی لباس‌ها کهینه نیستند . ما هر کیسه‌ از این لباس‌ها را حدوداً ۳۰ میلیون تومن می خریم . ولی محتویات داخل این کیسه‌ها به انتخاب ما نیست . ممکن است در یک کیسه ۳۰۰ لباس باشد که مثلاً ۵۰ تا‌ی آن هم قابل فروش نباشد . کیسه‌ها هم درجه یک و دو و سه مهرماه ، موجودی‌های که قیمتشان ۱۹۵ است درجه دو هستند . این کیسه‌ها را کولبه‌را می‌آوردن و ما از آنها می‌خریم»
او ادامه می دهد: «اگر بخوایم واقعیت را بگویم ، در ازای هر لباس حدود ۷۴ نفر نشان می‌خورند . چه آنها که آن طرف مرز هستند و چه آنها که این جنس‌های ارزان‌تر را می‌فروشند . ولی می‌رود از مرز تحویل می‌گیرند؛ ولی بعضی‌ها هزینه باور می‌دارند . خدا رو شکر فروش ما هم در سال‌های اخیر خوب بوده و مشتری زیاد داریم . چون مردم پول ندارند برون لباس‌های گران بازار را بخرند و ترجیح می‌دهند پول کمتر دهند و لباس خارجی باکیفیت هم داشته باشند.»

این یک روایت واقعی و تلخ است از محصولات گران‌تر تولید می‌شوند . از صنعت نساجی ایران قدمت زیادی دارد . با این حال ، هنوز تحت تأثیر سیاست‌های اشتباه ، نفش تنگ است . رقابت برای پوشاک ایرانی در چنین بازاری واقعاً کار سختی است . اگر به سال‌های اخیر نگاه کنیم ، رشد قارچ‌گونه واردات کالاهای استوک را می بینیم . شاید روزهای اول ، مردم آنها را به چشم پوشاک دست دوم یا همان «تاناکورا» می دانستند . اما فرق بین استوک و تاناکورا در نو بودن آن است . پوشاک تاناکورا دست دوم است و استوک نو حتی با اتیکت .

صنعت نساجی از دریچه شامخ

اگر صنعت نساجی را از نگاه شاخص مدیران خرید بگیریم ، تا حدی می‌توانیم به وضعیت کنونی آن پی ببریم . شاید بخشی از مشکلات این صنعت تحت تأثیر قرار گرفتن بازار به واسطه بازار باشد ، اما چالش‌های تولید داخل هم مزید بر علت می‌شود تا یکی از قدیمی‌ترین صنایع ایران روزهای خوبی را نگذراند . بر اساس شاخص‌های شامخ ، مقدار تولید محصولات در صنعت نساجی رونق اندکی دارد (۵۷٫۴)؛ میزان سفارشات جدید در وضعیت نسبتاً

خوبی است (۶۹٫۷) که می‌تواند تا حدودی نگاه مثبت فعالان اقتصادی را به دنبال داشته باشد؛ سرعت انجام و تحویل سفارش کمی از ۵۰ مرز فراتر رفته؛ ولی به نظر می‌رسد همچنان کند است (۵۵٫۳) . با توجه به میزان سفارش‌های جدید ، چنانچه سرعت تحویل کند باشد ، صنعت نساجی از تقاضا جانی ماند . بر اساس شامخ مهرماه ، موجودی مواد اولیه عدد پایینی را نشان می‌دهد (۳۱٫۳) . این عدد را می‌توان به دو صورت تحلیل کرد: یکی آنکه مواد اولیه صرف تولید و تخصیص ناکافی ارز یا عدم تخصیص درست‌سی به تسهیلات ، نوسانات ارزی و رکود بازار و کاهش فروش ، تورم حاکم بر اقتصاد و موانع بوروکراتیک ، به عنوان چالش‌های عمومی صنایع ، گریبان این صنعت را نیز گرفته است .

عواقب واردات پارچه

مجتبی دستمالچیان ، رئیس هیأت‌مدیره انجمن صنایع نساجی ایران عنوان می‌کند: «در صنعت نساجی دو چالش مهم داریم: یکی از آنها تأمین مواد اولیه است که به دلیل کمبود، قیمت بالایی دارد و دوم واردات مواد اولیه است که به دلیل مشکلات ارزی، روند آن طولانی می‌شود و صف تخصیص و تأمین ارز طولانی دارد.» او در گفت‌وگو با «ایران» به موضوع واردات و تأثیر آن در صنعت نساجی

و پوشاک اشاره و اظهار می‌کند: «زمانی که پارچه وارد می‌شود، کل زنجیره تأمین قبل از آن، دچار مشکل می‌شود. یعنی کسب‌وکار آنها تحت تأثیر واردات پارچه قرار می‌گیرد. اگر بخواهم از واردات غیررسمی صرف نظر کنم، واردات رسمی پارچه در سال‌های گذشته ۸۰۰ میلیون دلار بود. از ابتدای سال تا کنون نیز بین ۲۱۰ تا ۲۲۰ میلیون دلار واردات به صورت رسمی انجام شده است.» دستمالچیان در پاسخ به این سؤال که با توجه به تولید داخلی پارچه، چرا واردات به صورت رسمی انجام می‌شود، می‌گوید: «به دلیل تنوع زیاد در پارچه و تنوع در مصرف، در ایران امکان تولید همه پارچه‌ها وجود ندارد. در گذشته برای واردات پارچه، جلسه‌های مختلفی برگزار می‌شد و اگر پارچه‌ای در ایران تولید نمی‌شد اجازه واردات آن را صادر می‌کردند. او ادامه می‌دهد: «اما همین موضوع هم یک چالش بزرگ برای تولیدکنندگان پارچه بود. بسیاری از واردکنندگان پارچه‌هایی را که وارد می‌کردند به نام پارچه‌هایی که تولید داخل ندارد، ترخیص می‌کردند. اما در واقع مشابه تولید داخل بود.»

مصیبت تجارت غیررسمی

دستمالچیان از تجارت غیررسمی همواره در شاخص میزان استخدام و می‌گوید: «موضوع دیگری که به بازار نساجی ایران به خصوص پارچه و پوشاک ضربه وارد کرده، تجارت‌های غیررسمی مانند کولبه‌ری و تهلنجی است. زمانی که مرزهای رسمی برای واردات ممنوع یا بسته می‌شود و راه دیگری به نام تجارت غیررسمی یعنی تهلنجی و کولبه‌ری را باز می‌گذارند، آن دسته از کالاهایی که اجازه ورود ندارند، مرزها را با این روش دور می‌زنند و وارد کشور می‌شوند. واردات پوشاک چندین سال است که ممنوع شده، اما می‌بینید در بازار همچنان پوشاک استوک و کولبه‌ی می‌فروشند. اینها از طریق تجارت غیررسمی به کشور وارد می‌شوند.»

باید به این موضوع نیز توجه کرد که مواد اولیه، گران‌تر به دست تولید کنندگان داخلی می‌رسد؛

او در خصوص میزان رقابت‌پذیری پوشاک داخلی و خارجی عنوان می‌کند: «قابت برای رنده‌های ایرانی کار سختی نیست، چراکه توانسته‌اند در این سال‌ها پوشاک باکیفیت تولید کنند. اگرچه برخی اعتقاد دارند که قیمت آنها بالاست. اما باید به این موضوع نیز توجه کرد که مواد اولیه، گران‌تر به دست آنها می‌رسد؛ خاموشی‌ها و قطعی برق هم بر علت می‌شود که نتوانند به طور دائم فعالیت کنند و در نتیجه تولید آنها کاهش می‌یابد. ماشین‌آلات نیز اگرچه به‌روز است، اما برخی از آنها به بازسازی و نوسازی نیاز دارد. ما به دولت پیشنهاد دادیم به جای ارزی که می‌خواهد به واردات پارچه بدهد، اجازه دهد واردات ماشین‌آلات داشته باشیم.»

تشریح ۸ برنامه وزارت صمت

در این گزارش ، راهبردهایی را که قرار است برای توسعه این صنعت قدیمی در ایران به کار گرفته شود از وزارت صمت پیگیر شدیم . محسن ترحمی ، مدیرکل دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صمت ، در گفت‌وگو با «ایران» از ۸ برنامه این وزارتخانه برای توسعه و حمایت از صنایع مختلف زنجیره پوشاک سخن گفت . به گفته او «وزارت صمت ، صنعت نساجی و پوشاک را یک حوزه اولویت‌دار و اشتغال‌آفرین می‌داند و مطابق بند «ت» ماده «۴۸» قانون برنامه هفتم، «سند راهبردی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور» با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تدوین و در هیأت وزیران تصویب و اخیراً تیزابلاغ شد . بر این اساس ، برنامه‌های متعددی برای رشد و تقویت این صنعت دنبال می‌شود.» او در تشریح ۸ برنامه مهم در حوزه توسعه صنعت نساجی و پوشاک چنین

عنوان کرد: «برنامه اول ، نوسازی بازسازی ماشین‌آلات و خطوط تولید جهت ارتقای بهره‌وری و کاهش مصرف انرژی است. در برنامه دوم ، تسهیل تأمین مواد اولیه و کاهش وابستگی به واردات از طریق افزایش ظرفیت تولید و حمایت از صنایع پایین‌دستی مد نظر است. برنامه سوم به تقویت زنجیره داخلی پوشاک و منسوجات ؛ حمایت از تولیدکنندگان ، کاهش ریسک تأمین ، کاهش اثرات منفی قاچاق و واردات بی‌رویه بر تولید داخلی می‌پردازد. حمایت از ایجاد و توسعه برند‌های ملی در حوزه پوشاک به عنوان برنامه چهارم مورد توجه است.» او ادامه داد: «در پنجمین برنامه به تشویق صادرات منسوجات و پوشاک (به‌ویژه فرش ماشینی ، منسوجات خانگی و پوشاک) برای بهره‌گیری از بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و در ششمین برنامه به برنامه‌ریزی برای ساماندهی زنجیره از تولید تا توزیع (هم ارتقای کیفیت و هم مقرون‌به‌صرفه شدن تولید برای مصرف‌کننده داخلی و کنترل واردات و مقابله با قاچاق پوشاک و منسوجات و کفش در راستای حمایت از تولید داخلی) اشاره شده است .

همچنین استقرار نظام تأمین مالی زنجیره‌ای برای بهبود گردش مالی واحدهای تولیدی نیز به عنوان هفتمین برنامه در دستورکار قرار دارد.» به گفته او «هشتمین برنامه نیز به تقویت همکاری با دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های دانش‌بنیان برای ارتقای فناوری و مهارت نیروی انسانی برمی‌گردد.»

زنجیره تأمین

نسبت کامل است

ترحمی در خصوص زنجیره تأمین صنعت نساجی عنوان کرد: «زنجیره تأمین نساجی در ایران شامل ریسندگی ، بافندگی ، رنگری چاپ و تکمیل؛ و پوشاک و منسوجات نهایی است. اکثر واحدها به صورت خصوصی یا مقیاس کوچک تا متوسط فعالیت می‌کنند. این زنجیره در کشور ما از انسجام قابل قبولی برخوردار است و تقریباً تمامی حلقه‌های اصلی آن، از تولید نخ و پارچه تا دوخت و عرضه محصولات نهایی فعالیت می‌کنند. کشور در بخش‌های پایین‌دستی همچون ریسندگی ، بافندگی ، رنگری و پوشاک از توانمندی قابل توجهی برخوردار بوده و ظرفیت تولید داخلی در این حلقه‌ها پاسخ‌گوی بخش عمده نیاز کشور است. با این حال ، در برخی مواد اولیه پایه مانند پنبه و برخی الباف مصنوعی همچنان وابستگی به واردات وجود دارد که وزارت صمت کاهش تدریجی این وابستگی ، توسعه ظرفیت داخلی و تأمین پایدار این اقلام را دنبال می‌کند.» او همچنین به فرسودگی ماشین‌آلات نیز اشاره و اظهار کرد: «زنجیره تأمین موجود وفال است، اما به دلیل ضعف در تأمین مواد اولیه و فرسودگی ماشین‌آلات، بخشی از ظرفیت آن تکمیل نشده است. بنابراین زنجیره تأمین «نسبتاً کامل» اما «آسیب‌پذیر» است.»

اشتغال یک میلیون نفری نساجی

ترحمی همچنین به واحدهای فعال در این صنعت اشاره و اظهار کرد: «در حال حاضر حدود ۵ هزار واحد تولیدی در بخش‌های مختلف زنجیره نساجی و پوشاک کشور دارای پروانه بهره‌برداری فعال هستند. این واحدها به‌صورت مستقیم برای حدود ۳۰۰ هزار نفر اشتغال ایجاد کرده و با احتساب اشتغال واحدهای صنفی ، برآورد می‌شود حدود یک میلیون نفر در این زنجیره مشغول فعالیت هستند.» به گفته او، «گسترده‌ی و پراکندگی جغرافیایی واحدهای نساجی از ریسندگی و بافندگی تا فرش ماشینی، منسوجات بی‌بافت و پوشاک. این صنعت را به یکی از مهم‌ترین و راهبردی‌ترین صنایع اشتغال‌زای کشور تبدیل کرده است.»

اقتصادی

گزارش

وزیرنیرو در پاسخ به خبرنگار «ایران»:

الگوی مصرف آب در کشاورزی و صنعت را تغییر می دهیم

بیس‌ت‌ویکمین نمایشگاه صنعت آب روز گذشته در نمایشگاه بین‌المللی با حضور وزیر نیرو و با هدف معرفی تازه‌ترین دستاوردهای صنعت آب آغاز شد که وزیر تأکید بر صرفه‌جویی در مصرف و استفاده از آب خاکستری منازل داشت و در خصوص طرح‌های ضروری وزارت نیرو در خصوص تأمین آب تهران نیز مواردی را عنوان کرد. عباس علی‌آبادی ، وزیر نیرو در حاشیه بیست‌ویکمین نمایشگاه صنعت آب در جمع خبرنگاران در پاسخ به سؤال خبرنگار روزنامه ایران در خصوص اقدامات صورت گرفته برای عبور از بحران آبی کشور تصریح کرد: «اقدامات وزارت نیرو به صورتی بوده که ما امروز در آذر ماه و با وجود بارش‌های کمی که داشته‌ایم مردم هنوز با مشکلات جدی در تأمین آب شرب خود مواجه نشده‌اند. این امر در حالی است که ما پنج سال خشکسالی را پشت سر گذاشته و وارد سال ششم شده‌ایم که یکی از اقدامات صورت گرفته، به کارگیری فناوری‌های نوین بوده که موجب شده مصرف آب در کشور کاهش یابد و از منابع موجود به بهترین شکل استفاده شده است.

در حال حاضر نیز به زمستان نزدیک می‌شویم و امیدواریم بارش‌ها افزایش پیدا کند.» وی گفت: «ممکن است آب کافی نداشته باشیم به همین دلیل در الگوهای مصرف در بخش‌های کشاورزی و صنعت احتمالاً به سمتی حرکت می‌کنیم که تغییراتی را در مصرف آنها ایجاد خواهیم کرد. اما هدف اصلی ما تأمین آب شرب مردم است و از سویی دیگر در همه استان‌ها دچار مشکل نیستیم و در برخی از استان‌ها همچون تهران با مشکلاتی مواجه‌اند که در این استان‌ها طرح‌هایی همچون انتقال آب از طالقان اجرایی و طرح‌های دیگری نیز در دستور کار دارد.» علی‌آبادی تأکید کرد: «با کسانی که آب را بی‌حاجا مصرف می‌کنند برخورد جدی خواهد شد. ابتدا جریمه اعمال می‌شود و در صورت بی‌توجهی مشترک اقدامات سختگیرانه‌تری انجام خواهد شد.»

انتقال آب ، استفاده از آب خاکستری و بارورسازی ابرها

وی در خصوص طرح انتقال آب از دریا به فلات مرکزی عنوان کرد: «انتقال آب از جمله اهداف پیچیده وزارت نیرو محسوب می‌شود که باید صورت گیرد . تاکنون نیز خوشبختانه شرکت‌هایی در نمایشگاه حضور دارند که با ارائه فناوری‌های نوین ما را مکلف می‌کنند این برنامه‌ها را سریع‌تر اجرایی کنیم . در حال حاضر نیز این طرح‌ها در دستور کار قرار دارد و وزارت نیرو آماده پذیرش تکالیف بیشتر است.» وی افزود: «انتقال آب باید مطابق قانون و با رعایت الزامات زیست‌محیطی انجام شود. بدون توجه به این ملاحظات هیچ طرحی اجرایی نخواهد شد. در این راستا، انتقال آب از خلیج فارس و دریای عمان برای استان سیستان و بلوچستان قانونی شده و بخش‌هایی از آن اجرا شده است. در حال حاضر نیز آب از مبدأ خلیج فارس به استان‌های کرمان و اصفهان رسیده است.» علی‌آبادی در پاسخ به سؤال خبرنگاران در خصوص استفاده از سباسب خانگی تأکید کرد: «پیشنهاد ما این است که در بخشی از خانه‌ها از آب خاکستری برای مصارف غیرشرب مانند فضای سبز، سرویس‌های بهداشتی و سایر موارد استفاده شود. اگر از فناوری‌های پیشرفته‌تر بهره بگیریم، حتی امکان استفاده از این آب برای آب بهداشتی نیز وجود دارد و این موضوع هم‌اکنون در دنیا رایج شده است.»

واردات آب و مذاکرات منطقه‌ای

وزیر در پاسخ به پرسشی درباره واردات آب گفت: «واردات آب هم به صورت محقیقی و هم به صورت مجازی در دستور کار وزارتخانه است. منظور از واردات مجازی در واقع جلوگیری از صادرات محصولات آب‌پر در کشور است. همچنین مذاکراتی با کشورهای همسایه برای دریافت قه‌بانه‌ها و جلوگیری از هدررفت آب‌های مرزی به دریا انجام شده است. اما با توجه به شرایط اقلیمی منطقه، همه کشورها با مشکل کم‌آبی مواجه‌اند و یافتن منابع مازاد بسیار دشوار است. با این حال انتقال آب از دریاها و شیرین‌سازی در دستور کار قرار گرفته و قصد داریم این کار را برای شهرهایی انجام دهیم که از نظر اقتصادی مقرون به صرفه باشد.» او افزود: «کلانشهر تهران ۹۷ درصد کاهش بارندگی داشته است. بنابراین به‌خاطر بارندگی‌های اخیر هیچ‌کس نباید شرایط را عادی نشان دهد . زیرا این یک درد مشترک است و بدون همراهی مردم و رسانه‌ها قابل مدیریت نیست. از سوی دیگر نباید فراموش کنیم که هر بارشی برای مدیریت منابع آب مفید نیست و بارش‌های دو میلی‌متری تنها می‌تواند آلودگی‌ها را کاهش دهد اما برای تولید رواناب، تغذیه آبخوان‌ها و تأمین آب شرب در عمل کمکی نمی‌کند.»

میزان بارندگی‌های اخیر تأثیری در تأمین آب ندارد

عبسی بزرگ‌زاده، سخنگوی صنعت آب کشور نیز در نشست خبری بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت آب با تشریح آخرین وضعیت بارش‌ها و مخازن سدهای کشور عنوان کرد: «کم بارشی در کشور به اندازه‌ای مزمن است که بارندگی چند روز اخیر نمی‌تواند جایگزین آن شود. به طوری که در حال حاضر با وجود بارش‌های اخیر همچنان میزان ورودی سدهای کشور ۴۰ درصد کمتر از مدت زمان مشابه در سال گذشته بوده است.» وی افزود: «کلانشهر تهران ۹۷ درصد کاهش بارندگی داشته است. بنابراین به‌خاطر بارندگی‌های اخیر هیچ‌کس نباید شرایط را عادی نشان دهد . زیرا این یک درد مشترک است و بدون همراهی مردم و رسانه‌ها قابل مدیریت نیست. از سوی دیگر نباید فراموش کنیم که هر بارشی برای مدیریت منابع آب مفید نیست و بارش‌های دو میلی‌متری تنها می‌تواند آلودگی‌ها را کاهش دهد اما برای تولید رواناب، تغذیه آبخوان‌ها و تأمین آب شرب در عمل کمکی نمی‌کند.»

تجاری با محوریت مناطق آزاد است؛ موضوعی که مهربون تحرک دیپلماسی اقتصادی، گفتمان‌سازی و تولید ادبیات راهبردی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد است که

این کشور برای سفربربه ایران و بازدید از ظرفیت‌های مناطق آزاد و ادامه مذاکرات دعوت کرد؛ برنامه‌ای که به دلیل جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی به تعویق افتاد. انعکاس این ابتکار در بیانیه نشست وزرای خارجه ایران و ترکیه نشان‌دهنده عزم و اراده دو کشور برای توسعه روابط اقتصادی و

شورای عالی مناطق آزاد در دولت چهاردهم مطرح است. دبیر‌شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، در چهارچوب برنامه بازهمندسی این مناطق، این پروژه را در مسیر

احیا و احراز قرار داده است. در همین راستا، رضا مسرور در اسفندماه ۱۴۰۳ به دعوت وزارت تجارت ترکیه به این کشور سفر کرد و مذاکرات موفق‌ی با طرف‌های ترک در خصوص ایجاد منطقه آزاد مشترک انجام داد. پس از آن، کارگروه مشترک شکل گرفت و متن واقفنامه دو کشور برای طی

انعکاس سیاست همسایگی مناطق آزاد در نشست وزرای خارجه؛

منطقه آزاد مشترک ایران و ترکیه در مسیر تحقق

بنگاه

در نشست وزرای امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه ، دو کشور بر آمادگی خود برای توسعه روابط در همه زمینه‌ها، ویژه ایجاد منطقه آزاد مشترک تأکید کردند.

ایجاد منطقه آزاد مشترک ایران و ترکیه به عنوان یکی از برنامه‌های اصلی دبیرخانه